

תקציר

בחודש מאי 1977 התחולל בישראל השינוי הפוליטי הראשון, המכונה המהפך, ובסוף חודש אוקטובר של אותה השנה חוללה ממשלת הליכוד רפורמה מוניטרית עמוקה, ששינתה את עקרונות יסוד אחדים של המדיניות הכלכלית שרווחה מאז הקמת מדינת ישראל ב-1948. קברניטיה של הרפורמה המוניטרית הצהירו כי נועדה לשחרר את שוק הכספים והמערכת המוניטרית ממגבלות הממשלה ולאפשר לאזרחים יתר חופש כלכלי, שהסמל שלו היה הזכות החוקית לסחור בחופשיות במטבע זה, קרי דולרים. מגבלות סחר זה היו סמל למגבלות השלטון על היחיד.

רפורמת 1977 חוללה אינפלציה, ששיעורה הלך ועלה במהירות ובתלילות והגיע ב-1985 לקצב של 800% בשנה - היפר-אינפלציה. ב-1 ביולי 1985 יישמה ממשלה משותפת לשתי המפלגות המרכזיות, הליכוד והמערך, את ה"תכנית לייצוב המשק", שריסנה בבת אחת את האינפלציה לדו-ספרתית, אך חודשים אחדים לאחר יישומה הביאה לעליה באבטלה, לאי-צמיחה במשק, לקריסת מפעלים ולמיתון. הנושא הכלכלי-מדיני המרכזי שהעסיק את הדרג הפוליטי ואת הכלכלנים היה העדר הצמיחה.

ב-1986 מונה לשר-האוצר משה נסים (מן המפלגה הליברלית שבליכוד), שהחליט להנהיג מדיניות כלכלית ליברלית בישראל ומדיניות כלכלית "ציונית" בשטחים הכבושים. משמעות מדיניות זו בישראל היתה שאיפה להורדת שיעור מס-ההכנסה השולי אל מתחת ל-50% וכפי שהוא הגדיר זאת בסגנון אינדוידואליסטי "לאחר תשלום המס תשאר מרבית עמלו של אדם בידו". לא הקטנת מס לעודד צמיחה במשק כמקובל על תיאוריות התומכות בהקטנת המיסוי, אלא מטעם מוסרי-ליברלי: על האדם לזכות במרבית הכנסתו מעבודתו. משמעותה השנייה של מדיניות זו היתה פרייווטיזציה, שקיבלה במאי 1988 חלופה בעברית – הפרטה. בימי שירותו של נסים התחולל המפנה האינדוידואליסטי במדיניות הכלכלית, שזכה לתמיכה ציבורית ופוליטית משום שתאם לתהליכים, שהתחוללו בחברה מאז שנות ה-60 והתגבשו בה משנות ה-70 ואילך.

משנות ה-70, תחילה בצ'ילה תחת שלטונו של הדיקטטור פינושה ומעט מאוחר יותר בארצות-הברית ובבריטניה, התחולל תהליך של הקטנת אחריות הממשלה למשק ולחברה. בצ'ילה חוללה החונטה השלטת הפרטה חריפה ורדיקלית, בארצות-הברית היה השינוי לנסיגה ממדיניות רווחה ואספקת שירותים ישירים לאזרחים ולהגדלת תפקידם של עסקים, עמותות ואיגודי מתנדבים באספקת שירותי חברה ורווחה, שמומנו בחלקם בתקציבים מוניציפליים, מדינתיים או פדרליים. שינוי זה מכונה OUT-SOURCING או מיקור חוץ. בבריטניה החלה מדיניות מעשית של הפרטה ב-1983, לאחר היבחרה בשנית של מרגרט תאצ'ר כראש-ממשלתה. מדיניות זו הוצדקה בכשלונם העסקי של המיזמים הממשלתיים הלאומיים והצורך להעבירם לבעלות פרטית מייעלת ורווחית, אולם מטרת העל שלה היתה מוצהרת אף היא: יצירת "קפיטליזם עממי", חיסול הסקטור הממשלתי והעברת סקטור הייצור והשירותים לרשותו ואחריותו של הסקטור הפרטי או "דמוקרטיה של בעלי קניין". הפרטת המיזמים באמצעות הפצת מניותיהם לציבור

תקציר

בחודש מאי 1977 התחולל בישראל השינוי הפוליטי הראשון, המכונה המהפך, ובסוף חודש אוקטובר של אותה השנה חוללה ממשלת הליכוד רפורמה מוניטרית עמוקה, ששינתה את עקרונות יסוד אחדים של המדיניות הכלכלית שרווחה מאז הקמת מדינת ישראל ב-1948. קברניטיה של הרפורמה המוניטרית הצהירו כי נועדה לשחרר את שוק הכספים והמערכת המוניטרית ממגבלות הממשלה ולאפשר לאזרחים יתר חופש כלכלי, שהסמל שלו היה הזכות החוקית לסחור בחופשיות במטבע זה, קרי דולרים. מגבלות סחר זה היו סמל למגבלות השלטון על היחיד.

רפורמת 1977 חוללה אינפלציה, ששיעורה הלך ועלה במהירות ובתלילות והגיע ב-1985 לקצב של 800% בשנה - היפר-אינפלציה. ב-1 ביולי 1985 יישמה ממשלה משותפת לשתי המפלגות המרכזיות, הליכוד והמערך, את ה"תכנית לייצוב המשק", שריסנה בבת אחת את האינפלציה לדו-ספרתית, אך חודשים אחדים לאחר יישומה הביאה לעליה באבטלה, לאי-צמיחה במשק, לקריסת מפעלים ולמיתון. הנושא הכלכלי-מדיני המרכזי שהעסיק את הדרג הפוליטי ואת הכלכלנים היה העדר הצמיחה.

ב-1986 מונה לשר-האוצר משה נסים (מן המפלגה הליברלית שבליכוד), שהחליט להנהיג מדיניות כלכלית ליברלית בישראל ומדיניות כלכלית "ציונית" בשטחים הכבושים. משמעות מדיניות זו בישראל היתה שאיפה להורדת שיעור מס-ההכנסה השולי אל מתחת ל-50% וכפי שהוא הגדיר זאת בסגנון אינדיווידואליסטי "לאחר תשלום המס תשאר מרבית עמלו של אדם בידו". לא הקטנת מס לעודד צמיחה במשק כמקובל על תיאוריות התומכות בהקטנת המיסוי, אלא מטעם מוסרי-ליברלי: על האדם לזכות במרבית הכנסתו מעבודתו. משמעותה השנייה של מדיניות זו היתה פרייווטיזציה, שקיבלה במאי 1988 חלופה בעברית – הפרטה. בימי שירותו של נסים התחולל המפנה האינדיווידואליסטי במדיניות הכלכלית, שזכה לתמיכה ציבורית ופוליטית משום שתאם לתהליכים, שהתחוללו בחברה מאז שנות ה-60 והתגבשו בה משנות ה-70 ואילך.

משנות ה-70, תחילה בצ'ילה תחת שלטונו של הדיקטטור פינושה ומעט מאוחר יותר בארצות-הברית ובבריטניה, התחולל תהליך של הקטנת אחריות הממשלה למשק ולחברה. בצ'ילה חוללה החונטה השלטת הפרטה חריפה ורדיקלית, בארצות-הברית היה השינוי לנסיגה ממדיניות רווחה ואספקת שירותים ישירים לאזרחים ולהגדלת תפקידם של עסקים, עמותות ואיגודי מתנדבים באספקת שירותי חברה ורווחה, שמומנו בחלקם בתקציבים מוניציפליים, מדינתיים או פדרליים. שינוי זה מכונה OUT-SOURCING או מיקור חוץ. בבריטניה החלה מדיניות מעשית של הפרטה ב-1983, לאחר היבחרה בשנית של מרגרט תאצ'ר כראש-ממשלתה. מדיניות זו הוצדקה בכשלונם העסקי של המיזמים הממשלתיים הלאומיים והצורך להעבירם לבעלות פרטית מייעלת ורווחית, אולם מטרת העל שלה היתה מוצהרת אף היא: יצירת "קפיטליזם עממי", חיסול הסקטור הממשלתי והעברת סקטור הייצור והשירותים לרשותו ואחריותו של הסקטור הפרטי או "דמוקרטיה של בעלי קניין". הפרטת המיזמים באמצעות הפצת מניותיהם לציבור

תקציר

בחודש מאי 1977 התחולל בישראל השינוי הפוליטי הראשון, המכונה המהפך, ובסוף חודש אוקטובר של אותה השנה חוללה ממשלת הליכוד רפורמה מוניטרית עמוקה, ששינתה את עקרונות יסוד אחדים של המדיניות הכלכלית שרווחה מאז הקמת מדינת ישראל ב-1948. קברניטיה של הרפורמה המוניטרית הצהירו כי נועדה לשחרר את שוק הכספים והמערכת המוניטרית ממגבלות הממשלה ולאפשר לאזרחים יתר חופש כלכלי, שהסמל שלו היה הזכות החוקית לסחור בחופשיות במטבע זה, קרי דולרים. מגבלות סחר זה היו סמל למגבלות השלטון על היחיד.

רפורמת 1977 חוללה אינפלציה, ששיעורה הלך ועלה במהירות ובתלילות והגיע ב-1985 לקצב של 800% בשנה - היפר-אינפלציה. ב-1 ביולי 1985 יישמה ממשלה משותפת לשתי המפלגות המרכזיות, הליכוד והמערך, את ה"תכנית לייצוב המשק", שריסנה בבת אחת את האינפלציה לדו-ספרתית, אך חודשים אחדים לאחר יישומה הביאה לעליה באבטלה, לאי-צמיחה במשק, לקריסת מפעלים ולמיתון. הנושא הכלכלי-מדיני המרכזי שהעסיק את הדרג הפוליטי ואת הכלכלנים היה העדר הצמיחה.

ב-1986 מונה לשר-האוצר משה נסים (מן המפלגה הליברלית שבליכוד), שהחליט להנהיג מדיניות כלכלית ליברלית בישראל ומדיניות כלכלית "ציונית" בשטחים הכבושים. משמעות מדיניות זו בישראל היתה שאיפה להורדת שיעור מס-ההכנסה השולי אל מתחת ל-50% וכפי שהוא הגדיר זאת בסגנון אינדוידואליסטי "לאחר תשלום המס תשאר מרבית עמלו של אדם בידו". לא הקטנת מס לעודד צמיחה במשק כמקובל על תיאוריות התומכות בהקטנת המיסוי, אלא מטעם מוסרי-ליברלי: על האדם לזכות במרבית הכנסתו מעבודתו. משמעותה השנייה של מדיניות זו היתה פרייווטיזציה, שקיבלה במאי 1988 חלופה בעברית – הפרטה. בימי שירותו של נסים התחולל המפנה האינדוידואליסטי במדיניות הכלכלית, שזכה לתמיכה ציבורית ופוליטית משום שתאם לתהליכים, שהתחוללו בחברה מאז שנות ה-60 והתגבשו בה משנות ה-70 ואילך.

משנות ה-70, תחילה בצ'ילה תחת שלטונו של הדיקטטור פינושה ומעט מאוחר יותר בארצות-הברית ובבריטניה, התחולל תהליך של הקטנת אחריות הממשלה למשק ולחברה. בצ'ילה חוללה החונטה השלטת הפרטה חריפה ורדיקלית, בארצות-הברית היה השינוי לנסיגה ממדיניות רווחה ואספקת שירותים ישירים לאזרחים ולהגדלת תפקידם של עסקים, עמותות ואיגודי מתנדבים באספקת שירותי חברה ורווחה, שמומנו בחלקם בתקציבים מוניציפליים, מדינתיים או פדרליים. שינוי זה מכונה OUT-SOURCING או מיקור חוץ. בבריטניה החלה מדיניות מעשית של הפרטה ב-1983, לאחר היבחרה בשנית של מרגרט תאצ'ר כראש-ממשלתה. מדיניות זו הוצדקה בכשלונם העסקי של המיזמים הממשלתיים הלאומיים והצורך להעבירם לבעלות פרטית מייעלת ורווחית, אולם מטרת העל שלה היתה מוצהרת אף היא: יצירת "קפיטליזם עממי", חיסול הסקטור הממשלתי והעברת סקטור הייצור והשירותים לרשותו ואחריותו של הסקטור הפרטי או "דמוקרטיה של בעלי קניין". הפרטת המיזמים באמצעות הפצת מניותיהם לציבור

תקציר

בחודש מאי 1977 התחולל בישראל השינוי הפוליטי הראשון, המכונה המהפך, ובסוף חודש אוקטובר של אותה השנה חוללה ממשלת הליכוד רפורמה מוניטרית עמוקה, ששינתה את עקרונות יסוד אחדים של המדיניות הכלכלית שרווחה מאז הקמת מדינת ישראל ב-1948. קברניטיה של הרפורמה המוניטרית הצהירו כי נועדה לשחרר את שוק הכספים והמערכת המוניטרית ממגבלות הממשלה ולאפשר לאזרחים יתר חופש כלכלי, שהסמל שלו היה הזכות החוקית לסחור בחופשיות במטבע זה, קרי דולרים. מגבלות סחר זה היו סמל למגבלות השלטון על היחיד.

רפורמת 1977 חוללה אינפלציה, ששיעורה הלך ועלה במהירות ובתלילות והגיע ב-1985 לקצב של 800% בשנה - היפר-אינפלציה. ב-1 ביולי 1985 יישמה ממשלה משותפת לשתי המפלגות המרכזיות, הליכוד והמערך, את ה"תכנית לייצוב המשק", שריסנה בבת אחת את האינפלציה לדו-ספרתית, אך חודשים אחדים לאחר יישומה הביאה לעליה באבטלה, לאי-צמיחה במשק, לקריסת מפעלים ולמיתון. הנושא הכלכלי-מדיני המרכזי שהעסיק את הדרג הפוליטי ואת הכלכלנים היה העדר הצמיחה.

ב-1986 מונה לשר-האוצר משה נסים (מן המפלגה הליברלית שבליכוד), שהחליט להנהיג מדיניות כלכלית ליברלית בישראל ומדיניות כלכלית "ציונית" בשטחים הכבושים. משמעות מדיניות זו בישראל היתה שאיפה להורדת שיעור מס-ההכנסה השולי אל מתחת ל-50% וכפי שהוא הגדיר זאת בסגנון אינדוידואליסטי "לאחר תשלום המס תשאר מרבית עמלו של אדם בידו". לא הקטנת מס לעודד צמיחה במשק כמקובל על תיאוריות התומכות בהקטנת המיסוי, אלא מטעם מוסרי-ליברלי: על האדם לזכות במרבית הכנסתו מעבודתו. משמעותה השנייה של מדיניות זו היתה פרייווטיזציה, שקיבלה במאי 1988 חלופה בעברית – הפרטה. בימי שירותו של נסים התחולל המפנה האינדוידואליסטי במדיניות הכלכלית, שזכה לתמיכה ציבורית ופוליטית משום שתאם לתהליכים, שהתחוללו בחברה מאז שנות ה-60 והתגבשו בה משנות ה-70 ואילך.

משנות ה-70, תחילה בצ'ילה תחת שלטונו של הדיקטטור פינושה ומעט מאוחר יותר בארצות-הברית ובבריטניה, התחולל תהליך של הקטנת אחריות הממשלה למשק ולחברה. בצ'ילה חוללה החונטה השלטת הפרטה חריפה ורדיקלית, בארצות-הברית היה השינוי לנסיגה ממדיניות רווחה ואספקת שירותים ישירים לאזרחים ולהגדלת תפקידם של עסקים, עמותות ואיגודי מתנדבים באספקת שירותי חברה ורווחה, שמומנו בחלקם בתקציבים מוניציפליים, מדינתיים או פדרליים. שינוי זה מכונה OUT-SOURCING או מיקור חוץ. בבריטניה החלה מדיניות מעשית של הפרטה ב-1983, לאחר היבחרה בשנית של מרגרט תאצ'ר כראש-ממשלתה. מדיניות זו הוצדקה בכשלונם העסקי של המיזמים הממשלתיים הלאומיים והצורך להעבירם לבעלות פרטית מייעלת ורווחית, אולם מטרת העל שלה היתה מוצהרת אף היא: יצירת "קפיטליזם עממי", חיסול הסקטור הממשלתי והעברת סקטור הייצור והשירותים לרשותו ואחריותו של הסקטור הפרטי או "דמוקרטיה של בעלי קניין". הפרטת המיזמים באמצעות הפצת מניותיהם לציבור

בחינם או במחירים נמוכים כדי לעשות כל פועל לקפיטליסט קטן. יצירת "קפיטליזם עממי", שתכליתו להערכת הוגיו היתה להבטיח שהאזרחים שיהיו בעלים בחברות עסקיות יתמכו בשמרנים וימנעו הלאמות.

סוכני מדיניות ההפרטה ומיקור החוץ היו רבים: קבוצות think-tank שייסדו מכוני מחקר, אשר ערכו ועידות וכנסים, תמכו במחקרים ופרסמו ספרים ומאמרים תומכי הפרטה וצמצום ממשלות; קרן המטבע הבין-לאומית, הבנק העולמי, האו"ם, שהכריז על תמיכה בהפרטה, ושתי אוניברסיטאות אמריקניות, שאנשי הסגל בהן הרצו ופרסמו מאמרים וספרים תומכי הפרטה, מיקור-חוץ והצמקה דרסטית של מעורבות הממשלות בחברה ובמשק: המחלקות לכלכלה של אוניברסיטת שיקגו, שטיפחה מתוכה אסכולה ניאו-ליברלית ואוניברסיטת וירג'יניה, שיצרה את אסכולת Public Chice. כאשר ביקש נסים בתמיכת ראשי משרד-האוצר לחולל מדיניות כלכלית שונה, האמורה לחלץ את ישראל מן המיתון, הוא הצהיר על הנהגת מדיניות ליברלית, אך היתה זו מדיניות ניאו-ליברלית, שהפרטה היתה אחת מספינות הדגל שלה.

יישום מדיניות שעקרונותיה נוסחו מעבר לים, בתרבויות עסקיות שונות, היה השינוי המהותי שחוללה תקופת נסים במשרד-האוצר. מ-1908, עם ייסוד הפעילות הציונית המעשית בארץ-ישראל, ועד 1988 הותאמה המדיניות הכלכלית לחברה, לצרכי המשק והאידיאלים המקומיים המיוחדים. גם רעיונות כלכליים זרים הותאמו לצרכים המקומיים, על-פי הבנת המנהיגות הכלכלית והפוליטית. המדיניות הכלכלית של (ארץ) ישראל הוגדרה וכונתה בהגדרות רבות: מדיניות ציונית לאומית, מדיניות פרגמטית, מדיניות מפתחת, מתערבת, ממלכתית ועוד. ריבוי ההגדרות מעיד על היותה לא שיגרתית.

"תכנית ייצוב המשק", שיושמה ב-1 ביולי 1985, היתה פרי של צוות משותף ישראלי-אמריקני, שהורכב מפוליטיקאים (מזכיר המדינה האמריקני ג'ורג' שולץ, ראש-ממשלת ישראל, שמעון פרס ושר-האוצר, יצחק מודעי), פקידי מדינה ממשד-חוץ האמריקני ומשרד-האוצר הישראלי וכלכלנים - בראשם מיכאל ברונו הישראלי וסטנלי פישר האמריקני. התכנית הצליחה משום שיצרה שיתוף ותמיכה של ההסתדרות. שום תכנית דומה שיושמה בעולם האינפלציה של אותן השנים לא זכתה לתמיכת האיגודים המקצועיים. הרעיון המקורי של התכנית היה ישראלי (מיכאל ברונו) ובמהלך גיבושה נמהלו בה רעיונות זרים ומקומיים ושיתוף של גורם פוליטי אמריקני, שלחץ ואיים לממש תכנית ריסון אינפלציה.

תביעות ודרישות לאימוץ ויישום מדיניות מקובלת בעולם במשך שמונים שנותיו של הפרויקט הציוני-ישראלי, נדחו או שנקלטו בחלקם, עד אשר ב-1988 אומצה לראשונה מדיניות כלכלית זרה, שנוסחה בצ'ילה, ארצות-הברית ובריטניה. זו הסיבה לכך, שתכנית ההפרטה של ממשלת ישראל חוברה על-ידי חברה זרה, First Boston האמריקנית, ולא חברה ישראלית. המהפך האינדיווידואליסטי בכלכלה היה תוצאה של תהליך פנימי, שנענה במתכון חיצוני. התאמה זו בין הפנימי לחיצוני מסבירה את התמיכה הפוליטית והציבורית הכוללת בהפרטה. כל המפלגות למן הליכוד ועד למרצ, שאחד ממרכיביה הגדיר עצמו כסוציאליסט, תמכו בהפרטה. קולות הביקורת הציבוריים היו חלשים ונבלעו בתמיכה, שמקורה היה בתקשורת, באקדמיה הכלכלית, בבית-המשפט העליון ובארגונים שונים. ההפרטה היתה לZeitgeist.

בחינם או במחירים נמוכים כדי לעשות כל פועל לקפיטליסט קטן. יצירת "קפיטליזם עממי", שתכליתו להערכת הוגיו היתה להבטיח שהאזרחים שיהיו בעלים בחברות עסקיות יתמכו בשמרנים וימנעו הלאמות.

סוכני מדיניות ההפרטה ומיקור החוץ היו רבים: קבוצות think-tank שייסדו מכוני מחקר, אשר ערכו ועידות וכנסים, תמכו במחקרים ופרסמו ספרים ומאמרים תומכי הפרטה וצמצום ממשלות; קרן המטבע הבין-לאומית, הבנק העולמי, האו"ם, שהכריז על תמיכה בהפרטה, ושתי אוניברסיטאות אמריקניות, שאנשי הסגל בהן הרצו ופרסמו מאמרים וספרים תומכי הפרטה, מיקור-חוץ והצמקה דרסטית של מעורבות הממשלות בחברה ובמשק: המחלקות לכלכלה של אוניברסיטת שיקגו, שטיפחה מתוכה אסכולה ניאו-ליברלית ואוניברסיטת וירג'יניה, שיצרה את אסכולת Public Chice. כאשר ביקש נסים בתמיכת ראשי משרד-האוצר לחולל מדיניות כלכלית שונה, האמורה לחלץ את ישראל מן המיתון, הוא הצהיר על הנהגת מדיניות ליברלית, אך היתה זו מדיניות ניאו-ליברלית, שהפרטה היתה אחת מספינות הדגל שלה.

יישום מדיניות שעקרונותיה נוסחו מעבר לים, בתרבויות עסקיות שונות, היה השינוי המהותי שחוללה תקופת נסים במשרד-האוצר. מ-1908, עם ייסוד הפעילות הציונית המעשית בארץ-ישראל, ועד 1988 הותאמה המדיניות הכלכלית לחברה, לצרכי המשק והאידיאלים המקומיים המיוחדים. גם רעיונות כלכליים זרים הותאמו לצרכים המקומיים, על-פי הבנת המנהיגות הכלכלית והפוליטית. המדיניות הכלכלית של (ארץ) ישראל הוגדרה וכונתה בהגדרות רבות: מדיניות ציונית לאומית, מדיניות פרגמטית, מדיניות מפתחת, מתערבת, ממלכתית ועוד. ריבוי ההגדרות מעיד על היותה לא שיגרתית.

"תכנית ייצוב המשק", שיושמה ב-1 ביולי 1985, היתה פרי של צוות משותף ישראלי-אמריקני, שהורכב מפוליטיקאים (מזכיר המדינה האמריקני ג'ורג' שולץ, ראש-ממשלת ישראל, שמעון פרס ושר-האוצר, יצחק מודעי), פקידי מדינה ממשל-חוץ האמריקני ומשרד-האוצר הישראלי וכלכלנים - בראשם מיכאל ברונו הישראלי וסטנלי פישר האמריקני. התכנית הצליחה משום שיצרה שיתוף ותמיכה של ההסתדרות. שום תכנית דומה שיושמה בעולם האינפלציה של אותן השנים לא זכתה לתמיכת האיגודים המקצועיים. הרעיון המקורי של התכנית היה ישראלי (מיכאל ברונו) ובמהלך גיבושה נמהלו בה רעיונות זרים ומקומיים ושיתוף של גורם פוליטי אמריקני, שלחץ ואיים לממש תכנית ריסון אינפלציה.

תביעות ודרישות לאימוץ ויישום מדיניות מקובלת בעולם במשך שמונים שנותיו של הפרויקט הציוני-ישראלי, נדחו או שנקלטו בחלקם, עד אשר ב-1988 אומצה לראשונה מדיניות כלכלית זרה, שנוסחה בצ'ילה, ארצות-הברית ובריטניה. זו הסיבה לכך, שתכנית ההפרטה של ממשלת ישראל חוברה על-ידי חברה זרה, First Boston האמריקנית, ולא חברה ישראלית. המהפך האינדיווידואליסטי בכלכלה היה תוצאה של תהליך פנימי, שנענה במתכון חיצוני. התאמה זו בין הפנימי לחיצוני מסבירה את התמיכה הפוליטית והציבורית הכוללת בהפרטה. כל המפלגות למן הליכוד ועד למרצ, שאחד ממרכיביה הגדיר עצמו כסוציאליסט, תמכו בהפרטה. קולות הביקורת הציבוריים היו חלשים ונבלעו בתמיכה, שמקורה היה בתקשורת, באקדמיה הכלכלית, בבית-המשפט העליון ובארגונים שונים. ההפרטה היתה לZeitgeist.

בחינם או במחירים נמוכים כדי לעשות כל פועל לקפיטליסט קטן. יצירת "קפיטליזם עממי", שתכליתו להערכת הוגיו היתה להבטיח שהאזרחים שיהיו בעלים בחברות עסקיות יתמכו בשמרנים וימנעו הלאמות.

סוכני מדיניות ההפרטה ומיקור החוץ היו רבים: קבוצות think-tank שייסדו מכוני מחקר, אשר ערכו ועידות וכנסים, תמכו במחקרים ופרסמו ספרים ומאמרים תומכי הפרטה וצמצום ממשלות; קרן המטבע הבין-לאומית, הבנק העולמי, האו"ם, שהכריז על תמיכה בהפרטה, ושתי אוניברסיטאות אמריקניות, שאנשי הסגל בהן הרצו ופרסמו מאמרים וספרים תומכי הפרטה, מיקור-חוץ והצמקה דרסטית של מעורבות הממשלות בחברה ובמשק: המחלקות לכלכלה של אוניברסיטת שיקגו, שטיפחה מתוכה אסכולה ניאו-ליברלית ואוניברסיטת וירג'יניה, שיצרה את אסכולת Public Chice. כאשר ביקש נסים בתמיכת ראשי משרד-האוצר לחולל מדיניות כלכלית שונה, האמורה לחלץ את ישראל מן המיתון, הוא הצהיר על הנהגת מדיניות ליברלית, אך היתה זו מדיניות ניאו-ליברלית, שהפרטה היתה אחת מספינות הדגל שלה.

יישום מדיניות שעקרונותיה נוסחו מעבר לים, בתרבויות עסקיות שונות, היה השינוי המהותי שחוללה תקופת נסים במשרד-האוצר. מ-1908, עם ייסוד הפעילות הציונית המעשית בארץ-ישראל, ועד 1988 הותאמה המדיניות הכלכלית לחברה, לצרכי המשק והאידיאלים המקומיים המיוחדים. גם רעיונות כלכליים זרים הותאמו לצרכים המקומיים, על-פי הבנת המנהיגות הכלכלית והפוליטית. המדיניות הכלכלית של (ארץ) ישראל הוגדרה וכונתה בהגדרות רבות: מדיניות ציונית לאומית, מדיניות פרגמטית, מדיניות מפתחת, מתערבת, ממלכתית ועוד. ריבוי ההגדרות מעיד על היותה לא שיגרתית.

"תכנית ייצוב המשק", שיושמה ב-1 ביולי 1985, היתה פרי של צוות משותף ישראלי-אמריקני, שהורכב מפוליטיקאים (מזכיר המדינה האמריקני ג'ורג' שולץ, ראש-ממשלת ישראל, שמעון פרס ושר-האוצר, יצחק מודעי), פקידי מדינה ממשד-חוץ האמריקני ומשרד-האוצר הישראלי וכלכלנים - בראשם מיכאל ברונו הישראלי וסטנלי פישר האמריקני. התכנית הצליחה משום שיצרה שיתוף ותמיכה של ההסתדרות. שום תכנית דומה שיושמה בעולם האינפלציה של אותן השנים לא זכתה לתמיכת האיגודים המקצועיים. הרעיון המקורי של התכנית היה ישראלי (מיכאל ברונו) ובמהלך גיבושה נמהלו בה רעיונות זרים ומקומיים ושיתוף של גורם פוליטי אמריקני, שלחץ ואיים לממש תכנית ריסון אינפלציה.

תביעות ודרישות לאימוץ ויישום מדיניות מקובלת בעולם במשך שמונים שנותיו של הפרויקט הציוני-ישראלי, נדחו או שנקלטו בחלקם, עד אשר ב-1988 אומצה לראשונה מדיניות כלכלית זרה, שנוסחה בצ'ילה, ארצות-הברית ובריטניה. זו הסיבה לכך, שתכנית ההפרטה של ממשלת ישראל חוברה על-ידי חברה זרה, First Boston האמריקנית, ולא חברה ישראלית. המהפך האינדיווידואליסטי בכלכלה היה תוצאה של תהליך פנימי, שנענה במתכון חיצוני. התאמה זו בין הפנימי לחיצוני מסבירה את התמיכה הפוליטית והציבורית הכוללת בהפרטה. כל המפלגות למן הליכוד ועד למרצ, שאחד ממרכיביה הגדיר עצמו כסוציאליסט, תמכו בהפרטה. קולות הביקורת הציבוריים היו חלשים ונבלעו בתמיכה, שמקורה היה בתקשורת, באקדמיה הכלכלית, בבית-המשפט העליון ובארגונים שונים. ההפרטה היתה לZeitgeist.

בחינם או במחירים נמוכים כדי לעשות כל פועל לקפיטליסט קטן. יצירת "קפיטליזם עממי", שתכליתו להערכת הוגיו היתה להבטיח שהאזרחים שיהיו בעלים בחברות עסקיות יתמכו בשמרנים וימנעו הלאמות.

סוכני מדיניות ההפרטה ומיקור החוץ היו רבים: קבוצות think-tank שייסדו מכוני מחקר, אשר ערכו ועידות וכנסים, תמכו במחקרים ופרסמו ספרים ומאמרים תומכי הפרטה וצמצום ממשלות; קרן המטבע הבין-לאומית, הבנק העולמי, האו"ם, שהכריז על תמיכה בהפרטה, ושתי אוניברסיטאות אמריקניות, שאנשי הסגל בהן הרצו ופרסמו מאמרים וספרים תומכי הפרטה, מיקור-חוץ והצמקה דרסטית של מעורבות הממשלות בחברה ובמשק: המחלקות לכלכלה של אוניברסיטת שיקגו, שטיפחה מתוכה אסכולה ניאו-ליברלית ואוניברסיטת וירג'יניה, שיצרה את אסכולת Public Chice. כאשר ביקש נסים בתמיכת ראשי משרד-האוצר לחולל מדיניות כלכלית שונה, האמורה לחלץ את ישראל מן המיתון, הוא הצהיר על הנהגת מדיניות ליברלית, אך היתה זו מדיניות ניאו-ליברלית, שהפרטה היתה אחת מספינות הדגל שלה.

יישום מדיניות שעקרונותיה נוסחו מעבר לים, בתרבויות עסקיות שונות, היה השינוי המהותי שחוללה תקופת נסים במשרד-האוצר. מ-1908, עם ייסוד הפעילות הציונית המעשית בארץ-ישראל, ועד 1988 הותאמה המדיניות הכלכלית לחברה, לצרכי המשק והאידיאלים המקומיים המיוחדים. גם רעיונות כלכליים זרים הותאמו לצרכים המקומיים, על-פי הבנת המנהיגות הכלכלית והפוליטית. המדיניות הכלכלית של (ארץ) ישראל הוגדרה וכונתה בהגדרות רבות: מדיניות ציונית לאומית, מדיניות פרגמטית, מדיניות מפתחת, מתערבת, ממלכתית ועוד. ריבוי ההגדרות מעיד על היותה לא שיגרתית.

"תכנית ייצוב המשק", שיושמה ב-1 ביולי 1985, היתה פרי של צוות משותף ישראלי-אמריקני, שהורכב מפוליטיקאים (מזכיר המדינה האמריקני ג'ורג' שולץ, ראש-ממשלת ישראל, שמעון פרס ושר-האוצר, יצחק מודעי), פקידי מדינה ממשל-חוץ האמריקני ומשרד-האוצר הישראלי וכלכלנים - בראשם מיכאל ברונו הישראלי וסטנלי פישר האמריקני. התכנית הצליחה משום שיצרה שיתוף ותמיכה של ההסתדרות. שום תכנית דומה שיושמה בעולם האינפלציה של אותן השנים לא זכתה לתמיכת האיגודים המקצועיים. הרעיון המקורי של התכנית היה ישראלי (מיכאל ברונו) ובמהלך גיבושה נמהלו בה רעיונות זרים ומקומיים ושיתוף של גורם פוליטי אמריקני, שלחץ ואיים לממש תכנית ריסון אינפלציה.

תביעות ודרישות לאימוץ ויישום מדיניות מקובלת בעולם במשך שמונים שנותיו של הפרויקט הציוני-ישראלי, נדחו או שנקלטו בחלקם, עד אשר ב-1988 אומצה לראשונה מדיניות כלכלית זרה, שנוסחה בצ'ילה, ארצות-הברית ובריטניה. זו הסיבה לכך, שתכנית ההפרטה של ממשלת ישראל חוברה על-ידי חברה זרה, First Boston האמריקנית, ולא חברה ישראלית. המהפך האינדיווידואליסטי בכלכלה היה תוצאה של תהליך פנימי, שנענה במתכון חיצוני. התאמה זו בין הפנימי לחיצוני מסבירה את התמיכה הפוליטית והציבורית הכוללת בהפרטה. כל המפלגות למן הליכוד ועד למרצ, שאחד ממרכיביה הגדיר עצמו כסוציאליסט, תמכו בהפרטה. קולות הביקורת הציבוריים היו חלשים ונבלעו בתמיכה, שמקורה היה בתקשורת, באקדמיה הכלכלית, בבית-המשפט העליון ובארגונים שונים. ההפרטה היתה לZeitgeist.

תמיכה מקיפה זו זכתה לרוח גבית מכך שבסוף שנות ה-80, במקביל להתעצמות מדיניות ההפרטה בבריטניה, החלו להיווצר סדקים כלכליים וחברתיים בגוש המדיניות הקומוניסטיות האירופאיות. התמוטטותן הכלכלית של מדינות אלה סיפקה הוכחה ברורה לעליונות השיטה הקפיטליסטית ולפשיטת הרגל של משק, שהבעלות על מפעליו ושירותיו היא ממשלתית ריכוזית. הפרטה היתה המענה המוכן להלאמה והתרופה הזמינה למשק ריכוזי. העיתוי היה מושלם.

מדינות אלה נדרשו להפרטה מואצת כתנאי לסיוע כספי בין-לאומי שנוקקו לו כדי לשקם את משקיהן. היו מהן שהפריטו את מפעליהן באמצעות הפצת שוברי מניות בין כל האזרחים - מעין "קפיטליזם עממי" - ומהן שהפריטו במכירה ישירה, בדומה לשיטת ההפרטה היחידה בישראל, וכך הולידו מתוכן אוליגרכים וטייקונים, שרכשו נכסי מדינה בנידי עדשים.

גם המשבר שחוו באותן השנים מפעלי חברת העובדים שבבעלות ההסתדרות, האיגוד המקצועי היחיד בעולם שהחזיק בפעילות משקית חשובה ומרכזית, וקונצרן כור בראשם, היו בבחינת הוכחה לעליונות השיטה הקפיטליסטית והבעלות והניהול הפרטיים.

מהי הפרטה בישראל ומה ההבדל בינה לבין מכירת חברה ממשלתית - תופעה שהתקיימה בכל השנים שבהן החזיקה הממשלה במפעלים ויזמויות? הממשלה הלאימה, יזמה, הקימה, הצילה, מכרה וסגרה מפעלים בכל השנים על-פי שני קריטריונים: אם החברה מילאה את יעודה ומיצתה את יעד הקמתה; או אם החברה נוהלה שלא כהלכה ועל כן הועברה או נמכרה לבעלות מקצועית יותר. מכירה היא של מפעל ממשלתי המיותר לממשלה. בהפרטה - הממשלה היא המיותרת והיא מיושמת במפעלים רווחיים, אשר הצלחתם העסקית אינה מיוחסת לבעלות הממשלתית עליהם. הפרטה היא יישום של אידיאולוגיה, הדוגלת בהקטנת המדינה, בעיקר מדינת הרווחה, ומעורבותה במשק ובחברה. עבודה זו מבקשת להוכיח כי הפרטה היא מעשה של מימוש אידיאולוגיה ולא כלכלה. אידיאולוגיה שביקשה להשתית את המשק על סקטור עסקי אחד בלבד - פרטי. גם תחומים הנחשבים בעולם הכלכלה הקונבנציונלי ל"מונופולים טבעיים" כבזק - הופרטו וחברת החשמל הועלתה אף היא על שולחן ההפרטה וחלקה - ייצור חשמל - הופרט.

במשך כל השנים היה מקבץ החברות הממשלתיות רווחי. הדוחות השנתיים של החברות הממשלתיות, מ-1988 ועד 2000, מדווחים על מקבץ רווחי, שתשואותיו על ההון נעו בין סבירות לגבוהות. בשנות המיתון 1988-1991 היו הישגי חברות אלה טובים משל מקביליהן בסקטור הפרטי. ארבעה מחקרים משווים, שנושאים הם השוואת יעילות בין חברות ממשלתיות לציבוריות לא ממשלתיות העלו כי יעילות הממשלתיות וההסתדרותיות עולה על פרטיות או משתווה להן. מאות מחקרי השוואה דומים שנערכו בעולם המערבי נותרו חלוקים בממצאיהם והערכותיהם. נתונים ועובדות אלה מלמדים כי הפרטה אינה מהלך כלכלי והיו מבין חברי הכנסת תומכי הפרטה שאמרו במפורש כי גם אם הן מצליחות יש להפריטן כי אל לה לממשלה כממשלה להחזיק בפעילות עסקית.

תמיכה מקיפה זו זכתה לרוח גבית מכך שבסוף שנות ה-80, במקביל להתעצמות מדיניות ההפרטה בבריטניה, החלו להיווצר סדקים כלכליים וחברתיים בגוש המדיניות הקומוניסטיות האירופאיות. התמוטטותן הכלכלית של מדינות אלה סיפקה הוכחה ברורה לעליונות השיטה הקפיטליסטית ולפשיטת הרגל של משק, שהבעלות על מפעליו ושירותיו היא ממשלתית ריכוזית. הפרטה היתה המענה המוכן להלאמה והתרופה הזמינה למשק ריכוזי. העיתוי היה מושלם.

מדינות אלה נדרשו להפרטה מואצת כתנאי לסיוע כספי בין-לאומי שנוקקו לו כדי לשקם את משקיהן. היו מהן שהפריטו את מפעליהן באמצעות הפצת שוברי מניות בין כל האזרחים - מעין "קפיטליזם עממי" - ומהן שהפריטו במכירה ישירה, בדומה לשיטת ההפרטה היחידה בישראל, וכך הולידו מתוכן אוליגרכים וטייקונים, שרכשו נכסי מדינה בנידי עדישים.

גם המשבר שחוו באותן השנים מפעלי חברת העובדים שבבעלות ההסתדרות, האיגוד המקצועי היחיד בעולם שהחזיק בפעילות משקית חשובה ומרכזית, וקונצרן כור בראשם, היו בבחינת הוכחה לעליונות השיטה הקפיטליסטית והבעלות והניהול הפרטיים.

מהי הפרטה בישראל ומה ההבדל בינה לבין מכירת חברה ממשלתית - תופעה שהתקיימה בכל השנים שבהן החזיקה הממשלה במפעלים ויזמויות? הממשלה הלאימה, יזמה, הקימה, הצילה, מכרה וסגרה מפעלים בכל השנים על-פי שני קריטריונים: אם החברה מילאה את יעודה ומיצתה את יעד הקמתה; או אם החברה נוהלה שלא כהלכה ועל כן הועברה או נמכרה לבעלות מקצועית יותר. מכירה היא של מפעל ממשלתי המיותר לממשלה. בהפרטה - הממשלה היא המיותרת והיא מיושמת במפעלים רווחיים, אשר הצלחתם העסקית אינה מיוחסת לבעלות הממשלתית עליהם. הפרטה היא יישום של אידיאולוגיה, הדוגלת בהקטנת המדינה, בעיקר מדינת הרווחה, ומעורבותה במשק ובחברה. עבודה זו מבקשת להוכיח כי הפרטה היא מעשה של מימוש אידיאולוגיה ולא כלכלה. אידיאולוגיה שביקשה להשתית את המשק על סקטור עסקי אחד בלבד - פרטי. גם תחומים הנחשבים בעולם הכלכלה הקונבנציונלי ל"מונופולים טבעיים" כבזק - הופרטו וחברת החשמל הועלתה אף היא על שולחן ההפרטה וחלקה - ייצור חשמל - הופרט.

במשך כל השנים היה מקבץ החברות הממשלתיות רווחי. הדוחות השנתיים של החברות הממשלתיות, מ-1988 ועד 2000, מדווחים על מקבץ רווחי, שתשואותיו על ההון נעו בין סבירות לגבוהות. בשנות המיתון 1988-1991 היו הישגי חברות אלה טובים משל מקביליהן בסקטור הפרטי. ארבעה מחקרים משווים, שנושאים הם השוואת יעילות בין חברות ממשלתיות לציבוריות לא ממשלתיות העלו כי יעילות הממשלתיות וההסתדרותיות עולה על פרטיות או משתווה להן. מאות מחקרי השוואה דומים שנערכו בעולם המערבי נותרו חלוקים בממצאיהם והערכותיהם. נתונים ועובדות אלה מלמדים כי הפרטה אינה מהלך כלכלי והיו מבין חברי הכנסת תומכי הפרטה שאמרו במפורש כי גם אם הן מצליחות יש להפריטן כי אל לה לממשלה כממשלה להחזיק בפעילות עסקית.

תמיכה מקיפה זו זכתה לרוח גבית מכך שבסוף שנות ה-80, במקביל להתעצמות מדיניות ההפרטה בבריטניה, החלו להיווצר סדקים כלכליים וחברתיים בגוש המדיניות הקומוניסטיות האירופאיות. התמוטטותן הכלכלית של מדינות אלה סיפקה הוכחה ברורה לעליונות השיטה הקפיטליסטית ולפשיטת הרגל של משק, שהבעלות על מפעליו ושירותיו היא ממשלתית ריכוזית. הפרטה היתה המענה המוכן להלאמה והתרופה הזמינה למשק ריכוזי. העיתוי היה מושלם.

מדינות אלה נדרשו להפרטה מואצת כתנאי לסיוע כספי בין-לאומי שנוקקו לו כדי לשקם את משקיהן. היו מהן שהפריטו את מפעליהן באמצעות הפצת שוברי מניות בין כל האזרחים - מעין "קפיטליזם עממי" - ומהן שהפריטו במכירה ישירה, בדומה לשיטת ההפרטה היחידה בישראל, וכך הולידו מתוכן אוליגרכים וטייקונים, שרכשו נכסי מדינה בנידי עדישים.

גם המשבר שחוו באותן השנים מפעלי חברת העובדים שבבעלות ההסתדרות, האיגוד המקצועי היחיד בעולם שהחזיק בפעילות משקית חשובה ומרכזית, וקונצרן כור בראשם, היו בבחינת הוכחה לעליונות השיטה הקפיטליסטית והבעלות והניהול הפרטיים.

מהי הפרטה בישראל ומה ההבדל בינה לבין מכירת חברה ממשלתית - תופעה שהתקיימה בכל השנים שבהן החזיקה הממשלה במפעלים ויזמויות? הממשלה הלאימה, יזמה, הקימה, הצילה, מכרה וסגרה מפעלים בכל השנים על-פי שני קריטריונים: אם החברה מילאה את יעודה ומיצתה את יעד הקמתה; או אם החברה נוהלה שלא כהלכה ועל כן הועברה או נמכרה לבעלות מקצועית יותר. מכירה היא של מפעל ממשלתי המיותר לממשלה. בהפרטה - הממשלה היא המיותרת והיא מיושמת במפעלים רווחיים, אשר הצלחתם העסקית אינה מיוחסת לבעלות הממשלתית עליהם. הפרטה היא יישום של אידיאולוגיה, הדוגלת בהקטנת המדינה, בעיקר מדינת הרווחה, ומעורבותה במשק ובחברה. עבודה זו מבקשת להוכיח כי הפרטה היא מעשה של מימוש אידיאולוגיה ולא כלכלה. אידיאולוגיה שביקשה להשתית את המשק על סקטור עסקי אחד בלבד - פרטי. גם תחומים הנחשבים בעולם הכלכלה הקונבנציונלי ל"מונופולים טבעיים" כבזק - הופרטו וחברת החשמל הועלתה אף היא על שולחן ההפרטה וחלקה - ייצור חשמל - הופרט.

במשך כל השנים היה מקבץ החברות הממשלתיות רווחי. הדוחות השנתיים של החברות הממשלתיות, מ-1988 ועד 2000, מדווחים על מקבץ רווחי, שתשואותיו על ההון נעו בין סבירות לגבוהות. בשנות המיתון 1988-1991 היו הישגי חברות אלה טובים משל מקביליהן בסקטור הפרטי. ארבעה מחקרים משווים, שנושאים הם השוואת יעילות בין חברות ממשלתיות לציבוריות לא ממשלתיות העלו כי יעילות הממשלתיות וההסתדרותיות עולה על פרטיות או משתווה להן. מאות מחקרי השוואה דומים שנערכו בעולם המערבי נותרו חלוקים בממצאיהם והערכותיהם. נתונים ועובדות אלה מלמדים כי הפרטה אינה מהלך כלכלי והיו מבין חברי הכנסת תומכי הפרטה שאמרו במפורש כי גם אם הן מצליחות יש להפריטן כי אל לה לממשלה כממשלה להחזיק בפעילות עסקית.

תמיכה מקיפה זו זכתה לרוח גבית מכך שבסוף שנות ה-80, במקביל להתעצמות מדיניות ההפרטה בבריטניה, החלו להיווצר סדקים כלכליים וחברתיים בגוש המדיניות הקומוניסטיות האירופאיות. התמוטטותן הכלכלית של מדינות אלה סיפקה הוכחה ברורה לעליונות השיטה הקפיטליסטית ולפשיטת הרגל של משק, שהבעלות על מפעליו ושירותיו היא ממשלתית ריכוזית. הפרטה היתה המענה המוכן להלאמה והתרופה הזמינה למשק ריכוזי. העיתוי היה מושלם.

מדינות אלה נדרשו להפרטה מואצת כתנאי לסיוע כספי בין-לאומי שנוקקו לו כדי לשקם את משקיהן. היו מהן שהפריטו את מפעליהן באמצעות הפצת שוברי מניות בין כל האזרחים - מעין "קפיטליזם עממי" - ומהן שהפריטו במכירה ישירה, בדומה לשיטת ההפרטה היחידה בישראל, וכך הולידו מתוכן אוליגרכים וטייקונים, שרכשו נכסי מדינה בנידי עדישים.

גם המשבר שחוו באותן השנים מפעלי חברת העובדים שבבעלות ההסתדרות, האיגוד המקצועי היחיד בעולם שהחזיק בפעילות משקית חשובה ומרכזית, וקונצרן כור בראשם, היו בבחינת הוכחה לעליונות השיטה הקפיטליסטית והבעלות והניהול הפרטיים.

מהי הפרטה בישראל ומה ההבדל בינה לבין מכירת חברה ממשלתית - תופעה שהתקיימה בכל השנים שבהן החזיקה הממשלה במפעלים ויזמויות? הממשלה הלאימה, יזמה, הקימה, הצילה, מכרה וסגרה מפעלים בכל השנים על-פי שני קריטריונים: אם החברה מילאה את יעודה ומיצתה את יעד הקמתה; או אם החברה נוהלה שלא כהלכה ועל כן הועברה או נמכרה לבעלות מקצועית יותר. מכירה היא של מפעל ממשלתי המיותר לממשלה. בהפרטה - הממשלה היא המיותרת והיא מיושמת במפעלים רווחיים, אשר הצלחתם העסקית אינה מיוחסת לבעלות הממשלתית עליהם. הפרטה היא יישום של אידיאולוגיה, הדוגלת בהקטנת המדינה, בעיקר מדינת הרווחה, ומעורבותה במשק ובחברה. עבודה זו מבקשת להוכיח כי הפרטה היא מעשה של מימוש אידיאולוגיה ולא כלכלה. אידיאולוגיה שביקשה להשתית את המשק על סקטור עסקי אחד בלבד - פרטי. גם תחומים הנחשבים בעולם הכלכלה הקונבנציונלי ל"מונופולים טבעיים" כבזק - הופרטו וחברת החשמל הועלתה אף היא על שולחן ההפרטה וחלקה - ייצור חשמל - הופרט.

במשך כל השנים היה מקבץ החברות הממשלתיות רווחי. הדוחות השנתיים של החברות הממשלתיות, מ-1988 ועד 2000, מדווחים על מקבץ רווחי, שתשואותיו על ההון נעו בין סבירות לגבוהות. בשנות המיתון 1988-1991 היו הישגי חברות אלה טובים משל מקביליהן בסקטור הפרטי. ארבעה מחקרים משווים, שנושאים הם השוואת יעילות בין חברות ממשלתיות לציבוריות לא ממשלתיות העלו כי יעילות הממשלתיות וההסתדרותיות עולה על פרטיות או משתווה להן. מאות מחקרי השוואה דומים שנערכו בעולם המערבי נותרו חלוקים בממצאיהם והערכותיהם. נתונים ועובדות אלה מלמדים כי הפרטה אינה מהלך כלכלי והיו מבין חברי הכנסת תומכי הפרטה שאמרו במפורש כי גם אם הן מצליחות יש להפריטן כי אל לה לממשלה כממשלה להחזיק בפעילות עסקית.

ראשית ההיסטוריה של ההפרטה בישראל היתה בשלוש הפרטות מחתרת, שהליך הפרטתן לא היה גלוי ולא היה מוסדר באמצעות הכנסת: הפרטת חברת הדלק פז (1988) ביוזמת שר-האוצר משה נסים, הפרטת החברה הכלכלית לירושלים (1989) ביוזמת שר-האוצר שמעון פרס; והפרטת יצוא פרי ההדר (1991) ביוזמת שר-החקלאות רפאל איתן. שתי ההפרטות הראשונות היו של חברות רווחיות שאחת מהן - החברה הכלכלית לירושלים - היתה כלי, כפי שהגדיר אותה שר-התעשייה דאז, ליצירת תנאי נדל"ן נוחים ומפתים לחברות לפעול בירושלים וסביבתה. אף כי דמי השכירות במבניה היו נמוכים היא היתה רווחית והופרטה. הפרטת יצוא התפוזים סובסדה על-ידי משרד-האוצר משום שהביאה לפחיתה ניכרת בהכנסות הפרדסנים והיתה מענה מוטעה למשבר הפרדסנות. הפרטה זו מלמדת על המוטיבציה להפרטה של שר בממשלת ישראל, על האמונה בהפרטה כמענה קסם ועל נכונות משרד-האוצר לממן הפרטה כושלת כי הפרטה יש לממן גם אינה מצליחה. משרד-האוצר מימן את ההפרטה הכושלת של מערכת אחות בית-ספר והיה מוכן לתמוך בקופת-חולים מכבי בנסיון למכור לה את בית-החולים הממשלתי וולפסון. ראשית ההפרטה עשויה ללמד על התהליך כולו, שחלקו היה גלוי אך החלק הארי שלו שירותי רווחה ושירותים ממשלתיים - סמוי יותר מן העין.

על מרכזיותה של ההפרטה ועליונותה בעולמם של מקבלי ההחלטות הפוליטיות מעיד הפרק "הפרטה" שהוסף לחוק החברות הממשלתיות, שנחקק ב-1993 ביוזמת ממשלת רבין. בפרק זה נקבע כי דירקטור בחברה ממשלתית המתנגד להפרטת החברה, שבה הוא חבר דירקטוריון, יפטר מן הדירקטוריון. תיקון זה עומד בסתירה לסעיף 254 בחוק החברות (הכללי), הקובע כי "נושא משרה חב אמונים לחברה, ינהג בתום לב ויפעל לטובתה". טובת החברה אינה טובתם של בעלי מניות מסוימים בה, או אף של כל בעלי המניות, אלא מבחן כללי המביא בחשבון שיקוליו את טובת בעלי המניות הנוכחיים והעתידיים של החברה כאשר מהות הפעולה נבחנת לאור שיקולים לטווח הארוך ולא על-פי אינטרסים נוכחיים של קבוצות מסוימות בחברה. מכאן, שדירקטור בחברה ממשלתית, הסבור כי ההפרטה אינה עולה בקנה אחד עם טובת החברה הממשלתית ואינו מוכן להיכנע לתכתיב הבעלים - הממשלה - פועל על-פי חוק החברות אך מפר את חוק החברות הממשלתיות, המאפשר לפטרו בגין שיקול הדעת העצמאי שלו.

עבודה זו מבקשת לחבר לראשונה להפרטה בישראל נראטיב היסטורי, לעמוד על הדינמיקה של ההפרטה, הכוחות שהניעו אותה, השינויים והתהפוכות שעברו עליה, הרטוריקה של דובריה וסוכניה והעובדות והנתונים שאושרו או הפריכו אותה רטוריקה. היא מבקשת לעמוד על התהליכים הפנימיים ועל השפעות חיצוניות מתוך עמדת מוצא, שהשפעות חיצוניות הן מענה למצוקות או רצונות פנימיים ולא להיפך. הריאליה המקומית קוראת למענה המיובא. היא מבקשת לעמוד על עומק ההפרטה הגלויה והסמויה, שחלה במערכות המשק.

הארוע הבא מהווה אפיטומה של ההפרטה כרוח הזמן ומייצג את נוכחותה האקסיומטית בקרב מקבלי החלטות, כלכלנים, פוליטיקאים, ציבור. עידו דיסנצ'יק, דירקטור בחברת בזק, בישיבת ועדת הכספים של הכנסת, אשר דנה בהפרטת בזק (4 באוקטובר 2000):

ראשית ההיסטוריה של ההפרטה בישראל היתה בשלוש הפרטות מחתרת, שהליך הפרטתן לא היה גלוי ולא היה מוסדר באמצעות הכנסת: הפרטת חברת הדלק פז (1988) ביוזמת שר-האוצר משה נסים, הפרטת החברה הכלכלית לירושלים (1989) ביוזמת שר-האוצר שמעון פרס; והפרטת יצוא פרי ההדר (1991) ביוזמת שר-החקלאות רפאל איתן. שתי ההפרטות הראשונות היו של חברות רווחיות שאחת מהן - החברה הכלכלית לירושלים - היתה כלי, כפי שהגדיר אותה שר-התעשייה דאז, ליצירת תנאי נדל"ן נוחים ומפתים לחברות לפעול בירושלים וסביבתה. אף כי דמי השכירות במבניה היו נמוכים היא היתה רווחית והופרטה. הפרטת יצוא התפוזים סובסדה על-ידי משרד-האוצר משום שהביאה לפחיתה ניכרת בהכנסות הפרדסנים והיתה מענה מוטעה למשבר הפרדסנות. הפרטה זו מלמדת על המוטיבציה להפרטה של שר בממשלת ישראל, על האמונה בהפרטה כמענה קסם ועל נכונות משרד-האוצר לממן הפרטה כושלת כי הפרטה יש לממן גם אינה מצליחה. משרד-האוצר מימן את ההפרטה הכושלת של מערכת אחות בית-ספר והיה מוכן לתמוך בקופת-חולים מכבי בנסיון למכור לה את בית-החולים הממשלתי וולפסון. ראשית ההפרטה עשויה ללמד על התהליך כולו, שחלקו היה גלוי אך החלק הארי שלו שירותי רווחה ושירותים ממשלתיים - סמוי יותר מן העין.

על מרכזיותה של ההפרטה ועליונותה בעולמם של מקבלי ההחלטות הפוליטיות מעיד הפרק "הפרטה" שהוסף לחוק החברות הממשלתיות, שנחקק ב-1993 ביוזמת ממשלת רבין. בפרק זה נקבע כי דירקטור בחברה ממשלתית המתנגד להפרטת החברה, שבה הוא חבר דירקטוריון, יפטר מן הדירקטוריון. תיקון זה עומד בסתירה לסעיף 254 בחוק החברות (הכללי), הקובע כי "נושא משרה חב אמונים לחברה, ינהג בתום לב ויפעל לטובתה". טובת החברה אינה טובתם של בעלי מניות מסוימים בה, או אף של כל בעלי המניות, אלא מבחן כללי המביא בחשבון שיקוליו את טובת בעלי המניות הנוכחיים והעתידיים של החברה כאשר מהות הפעולה נבחנת לאור שיקולים לטווח הארוך ולא על-פי אינטרסים נוכחיים של קבוצות מסוימות בחברה. מכאן, שדירקטור בחברה ממשלתית, הסבור כי ההפרטה אינה עולה בקנה אחד עם טובת החברה הממשלתית ואינו מוכן להיכנע לתכתיב הבעלים - הממשלה - פועל על-פי חוק החברות אך מפר את חוק החברות הממשלתיות, המאפשר לפטרו בגין שיקול הדעת העצמאי שלו.

עבודה זו מבקשת לחבר לראשונה להפרטה בישראל נראטיב היסטורי, לעמוד על הדינמיקה של ההפרטה, הכוחות שהניעו אותה, השינויים והתהפוכות שעברו עליה, הרטוריקה של דובריה וסוכניה והעובדות והנתונים שאושרו או הפריכו אותה רטוריקה. היא מבקשת לעמוד על התהליכים הפנימיים ועל השפעות חיצוניות מתוך עמדת מוצא, שהשפעות חיצוניות הן מענה למצוקות או רצונות פנימיים ולא להיפך. הריאליה המקומית קוראת למענה המיובא. היא מבקשת לעמוד על עומק ההפרטה הגלויה והסמויה, שחלה במערכות המשק.

הארוע הבא מהווה אפיטומה של ההפרטה כרוח הזמן ומייצג את נוכחותה האקסיומטית בקרב מקבלי החלטות, כלכלנים, פוליטיקאים, ציבור. עידו דיסנצ'יק, דירקטור בחברת בזק, בישיבת ועדת הכספים של הכנסת, אשר דנה בהפרטת בזק (4 באוקטובר 2000):

ראשית ההיסטוריה של ההפרטה בישראל היתה בשלוש הפרטות מחתרת, שהליך הפרטתן לא היה גלוי ולא היה מוסדר באמצעות הכנסת: הפרטת חברת הדלק פז (1988) ביוזמת שר-האוצר משה נסים, הפרטת החברה הכלכלית לירושלים (1989) ביוזמת שר-האוצר שמעון פרס; והפרטת יצוא פרי ההדר (1991) ביוזמת שר-החקלאות רפאל איתן. שתי ההפרטות הראשונות היו של חברות רווחיות שאחת מהן - החברה הכלכלית לירושלים - היתה כלי, כפי שהגדיר אותה שר-התעשייה דאז, ליצירת תנאי נדל"ן נוחים ומפתים לחברות לפעול בירושלים וסביבתה. אף כי דמי השכירות במבניה היו נמוכים היא היתה רווחית והופרטה. הפרטת יצוא התפוזים סובסדה על-ידי משרד-האוצר משום שהביאה לפחיתה ניכרת בהכנסות הפרדסנים והיתה מענה מוטעה למשבר הפרדסנות. הפרטה זו מלמדת על המוטיבציה להפרטה של שר בממשלת ישראל, על האמונה בהפרטה כמענה קסם ועל נכונות משרד-האוצר לממן הפרטה כושלת כי הפרטה יש לממן גם אינה מצליחה. משרד-האוצר מימן את ההפרטה הכושלת של מערכת אחות בית-ספר והיה מוכן לתמוך בקופת-חולים מכבי בנסיון למכור לה את בית-החולים הממשלתי וולפסון. ראשית ההפרטה עשויה ללמד על התהליך כולו, שחלקו היה גלוי אך החלק הארי שלו שירותי רווחה ושירותים ממשלתיים - סמוי יותר מן העין.

על מרכזיותה של ההפרטה ועליונותה בעולמם של מקבלי ההחלטות הפוליטיות מעיד הפרק "הפרטה" שהוסף לחוק החברות הממשלתיות, שנחקק ב-1993 ביוזמת ממשלת רבין. בפרק זה נקבע כי דירקטור בחברה ממשלתית המתנגד להפרטת החברה, שבה הוא חבר דירקטוריון, יפטר מן הדירקטוריון. תיקון זה עומד בסתירה לסעיף 254 בחוק החברות (הכללי), הקובע כי "נושא משרה חב אמונים לחברה, ינהג בתום לב ויפעל לטובתה". טובת החברה אינה טובתם של בעלי מניות מסוימים בה, או אף של כל בעלי המניות, אלא מבחן כללי המביא בחשבון שיקוליו את טובת בעלי המניות הנוכחיים והעתידיים של החברה כאשר מהות הפעולה נבחנת לאור שיקולים לטווח הארוך ולא על-פי אינטרסים נוכחיים של קבוצות מסוימות בחברה. מכאן, שדירקטור בחברה ממשלתית, הסבור כי ההפרטה אינה עולה בקנה אחד עם טובת החברה הממשלתית ואינו מוכן להיכנע לתכתיב הבעלים - הממשלה - פועל על-פי חוק החברות אך מפר את חוק החברות הממשלתיות, המאפשר לפטרו בגין שיקול הדעת העצמאי שלו.

עבודה זו מבקשת לחבר לראשונה להפרטה בישראל נראטיב היסטורי, לעמוד על הדינמיקה של ההפרטה, הכוחות שהניעו אותה, השינויים והתהפוכות שעברו עליה, הרטוריקה של דובריה וסוכניה והעובדות והנתונים שאושרו או הפריכו אותה רטוריקה. היא מבקשת לעמוד על התהליכים הפנימיים ועל השפעות חיצוניות מתוך עמדת מוצא, שהשפעות חיצוניות הן מענה למצוקות או רצונות פנימיים ולא להיפך. הריאליה המקומית קוראת למענה המיובא. היא מבקשת לעמוד על עומק ההפרטה הגלויה והסמויה, שחלה במערכות המשק.

הארוע הבא מהווה אפיטומה של ההפרטה כרוח הזמן ומייצג את נוכחותה האקסיומטית בקרב מקבלי החלטות, כלכלנים, פוליטיקאים, ציבור. עידו דיסנצ'יק, דירקטור בחברת בזק, בישיבת ועדת הכספים של הכנסת, אשר דנה בהפרטת בזק (4 באוקטובר 2000):

ראשית ההיסטוריה של ההפרטה בישראל היתה בשלוש הפרטות מחתרת, שהליך הפרטתן לא היה גלוי ולא היה מוסדר באמצעות הכנסת: הפרטת חברת הדלק פז (1988) ביוזמת שר-האוצר משה נסים, הפרטת החברה הכלכלית לירושלים (1989) ביוזמת שר-האוצר שמעון פרס; והפרטת יצוא פרי ההדר (1991) ביוזמת שר-החקלאות רפאל איתן. שתי ההפרטות הראשונות היו של חברות רווחיות שאחת מהן - החברה הכלכלית לירושלים - היתה כלי, כפי שהגדיר אותה שר-התעשייה דאז, ליצירת תנאי נדל"ן נוחים ומפתים לחברות לפעול בירושלים וסביבתה. אף כי דמי השכירות במבניה היו נמוכים היא היתה רווחית והופרטה. הפרטת יצוא התפוזים סובסדה על-ידי משרד-האוצר משום שהביאה לפחיתה ניכרת בהכנסות הפרדסנים והיתה מענה מוטעה למשבר הפרדסנות. הפרטה זו מלמדת על המוטיבציה להפרטה של שר בממשלת ישראל, על האמונה בהפרטה כמענה קסם ועל נכונות משרד-האוצר לממן הפרטה כושלת כי הפרטה יש לממן גם אינה מצליחה. משרד-האוצר מימן את ההפרטה הכושלת של מערכת אחות בית-ספר והיה מוכן לתמוך בקופת-חולים מכבי בנסיון למכור לה את בית-החולים הממשלתי וולפסון. ראשית ההפרטה עשויה ללמד על התהליך כולו, שחלקו היה גלוי אך החלק הארי שלו שירותי רווחה ושירותים ממשלתיים - סמוי יותר מן העין.

על מרכזיותה של ההפרטה ועליונותה בעולמם של מקבלי ההחלטות הפוליטיות מעיד הפרק "הפרטה" שהוסף לחוק החברות הממשלתיות, שנחקק ב-1993 ביוזמת ממשלת רבין. בפרק זה נקבע כי דירקטור בחברה ממשלתית המתנגד להפרטת החברה, שבה הוא חבר דירקטוריון, יפטר מן הדירקטוריון. תיקון זה עומד בסתירה לסעיף 254 בחוק החברות (הכללי), הקובע כי "נושא משרה חב אמונים לחברה, ינהג בתום לב ויפעל לטובתה". טובת החברה אינה טובתם של בעלי מניות מסוימים בה, או אף של כל בעלי המניות, אלא מבחן כללי המביא בחשבון שיקוליו את טובת בעלי המניות הנוכחיים והעתידיים של החברה כאשר מהות הפעולה נבחנת לאור שיקולים לטווח הארוך ולא על-פי אינטרסים נוכחיים של קבוצות מסוימות בחברה. מכאן, שדירקטור בחברה ממשלתית, הסבור כי ההפרטה אינה עולה בקנה אחד עם טובת החברה הממשלתית ואינו מוכן להיכנע לתכתיב הבעלים - הממשלה - פועל על-פי חוק החברות אך מפר את חוק החברות הממשלתיות, המאפשר לפטרו בגין שיקול הדעת העצמאי שלו.

עבודה זו מבקשת לחבר לראשונה להפרטה בישראל נראטיב היסטורי, לעמוד על הדינמיקה של ההפרטה, הכוחות שהניעו אותה, השינויים והתהפוכות שעברו עליה, הרטוריקה של דובריה וסוכניה והעובדות והנתונים שאושרו או הפריכו אותה רטוריקה. היא מבקשת לעמוד על התהליכים הפנימיים ועל השפעות חיצוניות מתוך עמדת מוצא, שהשפעות חיצוניות הן מענה למצוקות או רצונות פנימיים ולא להיפך. הריאליה המקומית קוראת למענה המיובא. היא מבקשת לעמוד על עומק ההפרטה הגלויה והסמויה, שחלה במערכות המשק.

הארוע הבא מהווה אפיטומה של ההפרטה כרוח הזמן ומייצג את נוכחותה האקסיומטית בקרב מקבלי החלטות, כלכלנים, פוליטיקאים, ציבור. עידו דיסנצ'יק, דירקטור בחברת בזק, בישיבת ועדת הכספים של הכנסת, אשר דנה בהפרטת בזק (4 באוקטובר 2000):

"ההתנפלות על 'בזק' מאוסה והיא גם שקרית. היא אמנם מונופול, אבל היא של הציבור", אמר והוסיף: "רווחי המונופול הזה נשארו כמעט תמיד בידי המדינה. הם לא פירנסו משכורות ענק של מנהלים אפופי עשן סיגרים ולא דיווידנדים מוגזמים של בעלים חמדניים. רובם הושקעו מחדש לטובת החברה והציבור; מחירי המונופול היו מפוקחים בקפדנות ונבנו על-ידי ממשלות ישראל בעיקר מתוך שיקולים חברתיים של סיבסוד חלשים על-ידי חזקים; תרומתו של המונופול הזה לטכנולוגיה הנוכחית של המדינה בתחום התקשורת אין לה שיעור: כל מי שעוסק היום בתקשורת במדינה ניזון מהצבירה הזאת שיצרה בזק במשך השנים; לעובדי מונופול זה יש הסדרי שכר גבוהים מן הממוצע אבל אף אחד מהם ואף אחד ממנהליהם לא ראה אופציה מימיו ובוודאי שלא שקים של אופציות" אם כך להפריט או לא להפריט? "אסיים בכך שצריך להפריט את בזק מהר ככל האפשר. זה טוב ונכון", סיים דיסנצ'יק. הפרטה - טוב ונכון.

"ההתנפלות על 'בזק' מאוסה והיא גם שקרית. היא אמנם מונופול, אבל היא של הציבור", אמר והוסיף: "רווחי המונופול הזה נשארו כמעט תמיד בידי המדינה. הם לא פירנסו משכורות ענק של מנהלים אפופי עשן סיגרים ולא דיווידנדים מוגזמים של בעלים חמדניים. רובם הושקעו מחדש לטובת החברה והציבור; מחירי המונופול היו מפוקחים בקפדנות ונבנו על-ידי ממשלות ישראל בעיקר מתוך שיקולים חברתיים של סיבסוד חלשים על-ידי חזקים; תרומתו של המונופול הזה לטכנולוגיה הנוכחית של המדינה בתחום התקשורת אין לה שיעור: כל מי שעוסק היום בתקשורת במדינה ניזון מהצבירה הזאת שיצרה בזק במשך השנים; לעובדי מונופול זה יש הסדרי שכר גבוהים מן הממוצע אבל אף אחד מהם ואף אחד ממנהליהם לא ראה אופציה מימיו ובוודאי שלא שקים של אופציות" אם כך להפריט או לא להפריט? "אסיים בכך שצריך להפריט את בזק מהר ככל האפשר. זה טוב ונכון", סיים דיסנצ'יק. הפרטה - טוב ונכון.

"ההתנפלות על 'בזק' מאוסה והיא גם שקרית. היא אמנם מונופול, אבל היא של הציבור", אמר והוסיף: "רווחי המונופול הזה נשארו כמעט תמיד בידי המדינה. הם לא פירנסו משכורות ענק של מנהלים אפופי עשן סיגרים ולא דיווידנדים מוגזמים של בעלים חמדניים. רובם הושקעו מחדש לטובת החברה והציבור; מחירי המונופול היו מפוקחים בקפדנות ונבנו על-ידי ממשלות ישראל בעיקר מתוך שיקולים חברתיים של סיבסוד חלשים על-ידי חזקים; תרומתו של המונופול הזה לטכנולוגיה הנוכחית של המדינה בתחום התקשורת אין לה שיעור: כל מי שעוסק היום בתקשורת במדינה ניזון מהצבירה הזאת שיצרה בזק במשך השנים; לעובדי מונופול זה יש הסדרי שכר גבוהים מן הממוצע אבל אף אחד מהם ואף אחד ממנהליהם לא ראה אופציה מימיו ובוודאי שלא שקים של אופציות" אם כך להפריט או לא להפריט? "אסיים בכך שצריך להפריט את בזק מהר ככל האפשר. זה טוב ונכון", סיים דיסנצ'יק. הפרטה - טוב ונכון.

"ההתנפלות על 'בזק' מאוסה והיא גם שקרית. היא אמנם מונופול, אבל היא של הציבור", אמר והוסיף: "רווחי המונופול הזה נשארו כמעט תמיד בידי המדינה. הם לא פירנסו משכורות ענק של מנהלים אפופי עשן סיגרים ולא דיווידנדים מוגזמים של בעלים חמדניים. רובם הושקעו מחדש לטובת החברה והציבור; מחירי המונופול היו מפוקחים בקפדנות ונבנו על-ידי ממשלות ישראל בעיקר מתוך שיקולים חברתיים של סיבסוד חלשים על-ידי חזקים; תרומתו של המונופול הזה לטכנולוגיה הנוכחית של המדינה בתחום התקשורת אין לה שיעור: כל מי שעוסק היום בתקשורת במדינה ניזון מהצבירה הזאת שיצרה בזק במשך השנים; לעובדי מונופול זה יש הסדרי שכר גבוהים מן הממוצע אבל אף אחד מהם ואף אחד ממנהליהם לא ראה אופציה מימיו ובוודאי שלא שקים של אופציות" אם כך להפריט או לא להפריט? "אסיים בכך שצריך להפריט את בזק מהר ככל האפשר. זה טוב ונכון", סיים דיסנצ'יק. הפרטה - טוב ונכון.